

των περὶ τὴν φιλολογίαν, τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον, οὐ μόνον εὐμεθοδέστατα γεγραμμένον, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀρίστων πηγῶν ἀντλήσαν, καὶ περιέχον πάσας τὰς περὶ τῶν ρηθέντων ἀντικειμένων τελευταίας ἀνακαλύψεις καὶ τῶν σοφωτέρων τὰς κρίσεις· ὥστε ὁ αὐτὸς κερτημένος ἔχει ὅλην βιβλιοθήκην, καὶ ἐκλεκτὴν ταύτην, καὶ πρόχειρον καὶ ἀσφαλῆ ὁδηγὸν ὅσας ἀνάγκην ἔχει νὰ ἐπικαλεσθῆ τῆς ἀρχαιότητος τὴν βεβαιότητα. Ὅτι δὲ προσθέτει εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου τούτου, τοῦ ἐν Εὐρώπῃ μεγάλην ὑπόληψιν ἀποκτήσαντος, εἶναι ὅτι μεταφράζεται ὑπὸ τοῦ Κ. Πανταζῆ, ὅστις ἐντελέστατα ὡς τῆς ἀγγλικῆς κἀποχρῶς, εἶναι, ὡς πολλάκις, καὶ ἰδίως διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῶν Μαθητῶν ἀπέδειξε, εἰς τῶν γραφόντων ἀρίστα τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ἰκανοτάτων ὅπως περαιώσῃ ἐπιτυχῶς ἔργον τοιαύτης ἀξίας καὶ τοιαύτης ἐκτάσεως.

ΛΙΘΩΡΑ.

— 0 —

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἀναβαίνει εἰς ἓν χιλιακατομμύριον ἀνθρώπων ὁμιλούντων τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑξήκοντα γλώσσας, καὶ προσθευόντων χίλια διάφορα ὄργανα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν εἶναι ὡς ἕγγιστα ἴσος πρὸς τὸν τῶν γυναικῶν, ἀν καὶ ὑπάρχουσι που διαφοραὶ τινες.

Ἡ ζωὴ διαρκεῖ κατὰ μέσον ὄρον τριακονταετία ἔτη ὑπάρχουσι ὁμοίως καὶ ἐξαιρέσεις, ὡς φέρ' εἶπεν ἐν Πεδεμοντιῷ, ὅπου ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος ἡ διάρκεια αὐτῆ ἀυξάνει.

Καὶ τὸ μὲν ἐν τετρατημῶριον τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκει πρὶν ἢ φθάσῃ τὸ εἰκοσάκιον ἔτος τῆς ἡλικίας· τὸ δὲ ἄλλο πρὸ τοῦ δεκάτου εἰκοσάκιον ἔτους· ὥστε ὁ διανύσας τὸ δεκάκιον ὄγδοον, ἀπολαύει προνόμιον οὐτινος ἐπιβίωσιν τὸ ἡμισυ τῶν θνητῶν.

Ἐκ χιλίων ἀνθρώπων γεννωμένων τὴν αὐτὴν ἡμέραν, εἰς μόνος ζῆ ἑκατὸν ἔτη. Μεταξὺ δὲ ἑκατῶν, ἑξ μόνον φθάνουσι εἰς ἡλικίαν 65, καὶ μεταξὺ 500, εἰς εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν.

Τριακοντα καὶ τρία ἑκατομμύρια ἀποθνήσκουσι κατ' ἔτος. Καὶ κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς καθ' ἑκάστην μὲν ἀποθνήσκουσι 91854, καθ' ὥραν δὲ 3730, κατὰ λεπτὸν 60, καὶ κατὰ πᾶν δευτέρον λεπτὸν εἰς.

Οἱ ἐγγαμοὶ ζῶσι πλέον τῶν ἀγάμων, καὶ οἱ ὑψηλότεροι πλέον τῶν ἐχόντων μικρὸν τὸ ἀνάστημα.

Οἱ πλείστοι τῶν γάμων τελοῦνται τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Δεκέμβριον.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀναδεχόμεθα τὴν εὐθύνην τῶν διαβεβαιώσεων τούτων· τὰς δημοσιεύομεν ὁμοίως ὡς περιεργότατας.

(Ἐφημ. τῆς ἐν Ταυρασίᾳ Ἀκαδ. τῶν Ἐπιστημῶν.)

ΕΚΡΗΣΙΣ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ. Τὸ Βεζουβίου, καλεῖσθαι ἀπὸ τοῦ 1850 ἔτους, ἐξέβραχεν τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον. Τέσσαρες περίπου μῆνας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἀνήγγελλον οἱ ὁδηγοί, ὅτι ὁ κρατὴρ ἐρλογιζέτο καὶ ὅτι ταχέως ἐμελλε νὰ ἐκρηγῆ.

Τὴν 18 (30) Ἀπριλίου, τὰ προμηνύοντα τὴν ἐκρήξιν συμπτώματα κατέστησαν δευρότερα, καὶ τρομεροὶ ὑπόγειοι κρότοι ἠκαύσθησαν. Καὶ ὁμοίως ὀλίγος ἦτο ἔτι ὁ ἀναδιδόμενος καπνός. Λίπνης τὴν πέμπτην ὥραν καὶ τέταρτον, κάταγος φρικώδης ἐξερσενδόνισεν εἰς ὕψος 15 ἕως 20 μέτρων περιφεγεῖς τινες λίθους καὶ εὐθὺς λιθάδες φλογεραὶ (*) διεχύθησαν ἐκ τοῦ στομίου τοῦ κρατῆρος.

Τὴν ἐπιούσαν, κατὰ τὴν ἐξόδομην ὥραν τῆς πρωίας, νέος κρατὴρ ἠνεώχθη ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ ὕψους, τοῦ διαχωρίζοντος τὸν δευτέρου κῶνον τοῦ ὄρους ἀπὸ τοῦ κῶνου Γωργιῆ, οὕτως ὀνομασθέντος ἐκ τινος Γάλλου πεπόντος ἐκουσιῶς ἐπὶ τοῦ ὑφαιστείου ἐκείνου, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τρίτος οὐ μακρὸν τοῦ δευτέρου καὶ τὴν ἑνάτην ὥραν καὶ ἡμισειαν, Π. Μ., ἐκ τῶν τριῶν τούτων κρατῆρων ἐξήκοντιζοντο λάβρα καὶ ἀκατάσχετα πυκνὰ νέφη λιθάδων.

Οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν, Προτικίας, Πρακλείου καὶ Ρεζίνης, ἀνεμνον ἐντρομοὶ νὰ ἴδωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν λιθάδων, ἔταιμοι ὄντες νὰ φύγῃσι λαμβάνοντες μετ' ἑαυτῶν τὰ πολυτιμότερα αὐτῶν πράγματα, διὰ νὰ σωθῶσι. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς μακρᾶς ταύτης καὶ τρομερᾶς ἀγωνίας, φόβος ἦτο μὴ καταστραφῆ πρὸ πάντων ἡ Ρεζίνα, ὡς κειμένη ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Βεζουβίου, κατὰ τὴν ἀγούσαν ἀπὸ Νεαπόλεως εἰς Σαλερνον. Ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Ὀττειάνου, ὡς πολλὰ παθόντες κατὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ 1850 ἔτους ἔτρεμον ἔλοι. Εὐτυχῶς ὁμοίως αἱ λιθάδες διευθύνθησαν ὅπως καὶ κατὰ τὸ 1830 ἔτος, καταβάσαι βραδέως εἰς Βιτράλλαν, εὐρεῖαν κοιλάδα κειμένην ὑπὸ τὸ Βεζουβίου, ἀπέναντι τῆς Νεαπόλεως.

Τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, αἱ χεόμεναι καὶ ἐκ τῶν τριῶν κρατῆρων λιθάδες, περιτρέξασαι ἐν τέταρτον μιλίου, συνηνώθησαν, καὶ συναπῆρτισαν ὕγον πάχος μὲν ἔχοντα 4—5 μέτρων, πλάτος δὲ 200 καὶ ἐπέκεινα. Ὁ σωρὸς οὗτος τῆς φλογικινούσης ὕλης ἐφθασε τότε εἰς τὴν κορυφὴν σπηλαειδοῦς τινος ὑψώματος, ὅθεν κατεκρημνίσθη εἰς τὴν πεδιάδα, ὁμοίως πρὸς ρεῦμα πυρὸς, κατασυντρίδων πᾶν τὸ προστυχὸν καὶ κατακαίων τὰς καστανάς καὶ τὰς δρυς τῆς καταφύτου πεδιάδος. Τὸ θέαμα ἦτο τρομερὸν συνάμα καὶ μεγαλοπρεπές! Ἐντὸς 28 ὥρων αἱ λιθάδες διέτρεξαν δύο μίλια καὶ τέταρτον, καὶ ἠπεί-

(*) Λαῖνο, ἢ Λάβαν οἱ πλείστοι μετέφρασαν. Κατὰ τὰ λεξικά, ἡ λαῖνο παράγεται ἐκ τοῦ γερμανικοῦ λαυτε, τοῦ σημαίνοντος τὸ ἐκχεῖν. Πιθανώτερον ὁμοίως ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαίθω καὶ τῶν συγγενῶν λαίθω καὶ λαίθω, σημαίνοντων τὸ ἀναβλύζειν καὶ ρεῖν. Καὶ ἡ λαῖνο δὲ, καθὼς ἔλη τηκομένη καὶ βουστοποιουμένη ὑπὸ τῶν φλογῶν, ταῦτο ἐμφανεῖ. Ἄν ἡ ἔλη αὕτη ἦτο στερεὰ, ἴσως ὀνομαζέτο καταλλήλως μύδροσ, ἐξ οὗ τὸ miltaille τῶν νεωτέρων.

ληταν να εξοντώσῃ χωρίον κείμενον παρὰ τὴν ἄκραν τῆς κοιλάδος. Ὁ ζόφος τῆς νυκτὸς ἐπλήθυνε τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀπαισίας ἐκείνης λάμπειας, ἥτις ἐρωτίζε ὁλοκλήρῳ τὸν κήλον τῆς Νεαπόλεως, καὶ ἀνεδεικνυσεν αὐτὸν ὡς μεγάλην πυρὰν τεσσαράκοντα σταδίων (πέντε λευγῶν) διάμετρον ἔχουσαν.

Ἡ ὁδὸς τῆς Πορτικίας καὶ τῆς Βεζίνης, ἔθεν ἀναΐνουσιν εἰς τὸ Βεζούβιον, ἦτο πλήρης ζένων οἱ μᾶλλον δὲ ἀτάραχοι ἦσαν οἱ Ἄγγλοι. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν στήσαντες σκηναὶς ἀπ' αὐτῆς τῆς ποώτης ἐκρήξεως, κατέλειψαν ἐκεῖ κατὰ τὸν τρομερὸν τοῦτον ὑπόγειον σεισμόν. Ἐκεῖ καὶ τρώγουσι καὶ κοιμῶνται, καὶ μόνον μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκρήξεως σκοπεύουσι νὰ ἀναχωρήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ κυρίως ἐπιπτοι, ἀμιλλώμενοι πρὸς τοὺς τολμηροτέρους τῶν ἀνδρῶν, ἐπληθιάζον εἰς τοὺς κρατῆρας τοσοῦτον, ὥστε ἐθεωρήθη πολλάκις ἀναγκαῖον νὰ μετριάσῃ ὑπ' ἄλλων ὁ τόσος ζήλος των.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Συνιστῶμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Πανδώρας τὸ ἐπόμενον ποιημάτιον, φιλοπονγηθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκεμβρίον.

ΤΑ ΚΑΛΩΝΔΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ,

Διὰ τὸ ἔτος αὐτί.

—ο—

Τυρλὸς πτωχὸς ἐκάθονταν ε' ἐνδοσπιτιοῦ τὴν πόρτα,
Διπένυτος τρισένυτος καὶ πάλα κρυωμένος.
Ἦταν ἡ λύρα του παλῆα κ' ἐκείνη τσικισμένη,
Καὶ ἡ φωνή του ἄγχι κ' ἐκείνη βραχνισμένη,
Καὶ τὸ τραγουδῶν ἄσωτο κ' ἐκείνο μωρολόγι,
Καὶ τραγουδοῦτε κ' ἔλεγε καὶ τραγουδοῦ καὶ λίγει.
Ἀρχιμαντὰ κ' ἀρχιχρονοτὰ κ' ἀρχὴ καλὸς σε χρόνος.
Ἄγιος Βασίλειε ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρία,
Χωρὶς βιβλῶν, χωρὶς χαρτῶν χωρὶς καλαμάρ.
Μόν' ἔβαλε ἀπ' τὸν κόρπον του κλειστὸν μαλαματζένο,
Πόρτ' ἀσημένια ἀνοίξε νᾶδ' ὁ καινούριος χρόνος,
Καὶ μετὰ τὰ ζημιώματα ἐκίνησε καὶ πάγει.
Στὴν λειτουργίαν, στὴν ἐκκλησίαν καὶ μέσα στ' ἄγιο βῆμα.
Στὸν ὄρομον ὅπου πῆγαινε, στὸν ὄρομον ὅπου πάγει,
Τὸν πῆραν τὸ κατόπι του παιδῶν, γυναῖκες, ἄντροι,
Νὰ τοὺς εἰπῇ τὰ κάλαντα ἢ κἄν τὴν ἀλαπῆτα,
Κ' οὐδὲ τὰ κάλαντ' ἀλογεῖν οὐδὲ τὴν ἀλαπῆτα,
Μόν' σκούπιζε τὰ μάτια του παῦ τρέχαν σὰν ποτάμι,
Καὶ μούσκευαν τὰ γόνατα του καὶ τὸ χρυσὸ φελόνι.
— « Ἦ ξηρα, ἄγιε Δάσκαλε, κ' εἶσαι κατασφραγισμένος;
Γιὰ δὲν μας λὲς τὰ κάλαντα ἢ κἄν τὴν ἀλαπῆτα
Ν' ἀκούσωμεν μάλας καὶ παιδιὰ ποῦρτ' ὁ καλὸς μας χρόνος;
Μὴ νὰ σοῦ χάθητ' ὁ σταυρὸς μὴ νὰ καὶ τὸ Βαγγέλιο; »
— « Οὐδ' ὁ σταυρὸς μου χάθηκεν οὐδὲ καὶ τὸ Βαγγέλιο
Μόν' ἡ ἀγάπη ἔσθηκεν ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὰ τέκνα,
Καὶ κλαίγω τὴν φτωχολογίαν καὶ κλαίγω ὅλον τὸν κόσμον,
Ποῦ θάρθ' ἀπὸ τὸ δίκιο τους ὁ χρόνος ὅπου μπαίνει.

Γιὰ δὲτε τους πῶς τρώγονται καὶ σὰν θηρία μαλλίνουνε
Κ' οὐδ' ἀπατοῖ τους ντρέπονται οὐδὲ Θεὸ φοβοῦνται.
Ἔβλεψεν τὴν Κόρη τοῦ Θεοῦ τὴν πολυγαπημένην,
Τὴν Κόρη τὴν μονακίδη, τὴν ἰόρη τὴν πανώρια,
Τὴν οὐρανοκατίδατη τὴν ἄγια τὴν Ἀγάπη,
Καὶ πιάσανε τὴν ἔγθρητα τὴν κόρη τοῦ διαβόλου.
Κ' ἡ δόλι' ἀγάπη ἔφυγε καὶ πᾶσι στὰ γονιὰ της,
Καὶ κρόσθηκε στὴς Παναγρᾶς καὶ στοῦ Ἀριστοῦ τὴν σκέπη.
Κ' ἡ Παναγρᾶ συγγύστηκε κ' ἐθύμωσεν ὁ υἱὸς της,
Κ' ἐφώναξε τὸν πόλεμο, τὸν κᾶνει καπετάνιο.
Νὰ πάρῃ ὅλα τὰ κακὰ, τὴν πτώχεια καὶ τὴν πείνα,
Τὸ κρῦο καὶ τὴν ταπεινίαν, τὸν χόρο καὶ τὴ θλίψη.
Καὶ νὰ κτείβῃ γλίγωρα τὸν κόσμον νὰ παιδέψῃ.
Κ' ὁ πόλεμος κατέβηκε μετὰ ὅλα τὰ κακὰ του.
Καὶ τὰ τσατῆρια τ' ἔστησε σ' ἀνατολὴ καὶ Δύσει,
Κ' αὐτὸς στὴ μέση στέκεται δεξιά ζερβιά χτυπαί.
Τὸνα ποδάρι του στὴ γῆ, στὴ θάλασσα τὸ ἄλλο,
Κ' ἀπὸ τὸ βῆρος του κ' ἡ γῆ κ' ἡ θάλασσα μουκραῖζον.
Παιδιὰ μου, πῶς νὰ μὴ θρηνώ; παιδιὰ μου, σὲς λυποῦμαι.
Γιὰτὶ ὁ χρόνος πᾶρχειται εἶναι θυμὸς φαρμάκι.
Ἡ ἐκκλησίαν ποδιάσα κ' ἡ λειτουργία ἔχει παύσαι,
Τὰ γόνατά του τρέμανε ἀπὸ τὴν συγχυσί του,
Κ' ἐκάθισε στοῦ νάρθηκα τὸ πέτρινο κατώφλι,
Κ' ἡ πέτρα ἐμαδάκωσε γιὰ νὰ τὸν θρασυάσῃ.
Κ' ὁ νάρθηκας ἐγέμισε θυμιάματα καὶ μύσχος,
Καὶ μέσα στα θυμιάματα καὶ μέσα στα μωραδόλια
Ἄγγελοι πᾶνε κ' ἔρχονται γιὰ τὸν χαριτίσωμεν,
Ποῦχε τὸ πανηγύρι του καὶ τὴν πρωτοχρονιά του.
Κ' ἕνα Σαρτέρι πρόφθασε τρεχάτο, τρομαγμένον,
Ἦταν ῥιχμῆνα τὰ φτερά καὶ τὰ μαλλιά τ' ὀλόρτα,
Παριουμέν' ἡ ὄψη του κα' ἡ ματιὰ του φλόγα.
— « Ἦ γαι, Σαρτέρι τούρανοῦ, καὶ εἶσαι τρομαγμένον :— »
— « Ἄγιε Βασίλειε κίθεσαι σὲ πουπουλένια πέτρα,
Κ' ὁ κόσμος πᾶσι νὰ χάθῃ καὶ πᾶσι νὰ ῥημάξῃ !
Ἀπ' τὰ μαλλιά πιαστέκανε Ἀνατολὴ καὶ Δύσει
Καὶ θέλουσιν νὰ χαντακωθοῦν νὰ φάγ' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
Ἀπ' τὰ ψηλά κατέβαινε ἀπ' τῆς γλονιάς τὰ μέρι,
Ἐκεῖ ποῦ πηξ' ἡ θάλασσα, ὅπου τὸ κρῦο κίγαι,
Ποῦ αὐδερῆνος ἀνεμὸς περναίει καὶ κόβει μύτταις,
Ποῦ κρέματ' ἡ ἀναπνοὴ κρουσιάλλ' ἀπ' τὰ μουστάκια,
Καὶ κοκκαλιάζ' ἡ στόχασε μέσ' στῶν μυαλῶν τὰ βᾶθη,
Σὰν τὴν ἀρκοῦδὰ τους παῦ ζῆ ἀποικικαρωμένη.
Σὲ τέτοιους τόπους φλόγα μ' ἔστειλ' ὁ Ἄγιστράτης.
Μὰ σήμερον τὴν ἀθῆτα τὸν ζήτησα καὶ ἤρτα,
Καὶ τὸ κακὸ ποῦ γίνονταν ἐστάθηκα καὶ εἶδα.
Εἶδα κοντὰ στὴν θάλασσα σ' ἕνα βαθὺ λιμῆνα
Κάστρ' ἀψηλά θεώρατα μπουδρούμια στοιχειωμένα,
Βράχος ἡ κάθε πέτρα τους, σίδηρο κάθε βράχος,
Σὰν νὰ συλίζωσ' ὁ Θεὸς μέσα σ' αὐτὰ τὸν ἄδη,
Κ' ὁ ἄδης χύνεται νὰ βγῆ ἀπὸ χιλιάδες τρύπαις,
Κ' ἐκεῖ ξερνά στὴ λύσσα του τῆς κόλατης τῆς φλόγαις.
Κ' εἶδα καρδίαν ἀντίκρου τους νετλίαν ἀρματωμένα
Ποῦ σκέπαζαν τὴν θάλασσα κ' ἐσκοτίζαν τὸν ἥλιο.
Κάθε καρδίαν καὶ βουνὸν, κάθε βουνὸν, βουλαῖαν,
Ποῦ κίγουν καὶ δὲν κίγουνται κ' ἀπ' τὸν θυμὸν ἀφρίζου.
Ποῦ λὲν στραδῆσουσιν στὸν Βορρῶν, στὸ κῦμα ἑκάθου χάμου,
Τὰ κάστρα λὲς πῶς θέλανε, ἂν τᾶρινα τὸ γῶμα
Νὰ τιναχθοῦν στὰ σύγνεφα, νὰ πέσουν στα καρδιὰ,
Καὶ νὰ κρουθοῦν ἀντάμα τους στὴς θάλασσας τὸν πάτο.
Καὶ τὰ καρδιὰ θέλανε στὸν οὐρανὸν ν' ἀνέβουν,
Ἀστροπελένια νὰ γενιοῦν νὰ πέσουν σὰν χαλᾶξι,
Τοὺς βράχους νὰ λιανίσουσι καὶ νὰ καταχωνιάσωσι,
Καὶ μετὰ τὰ κάστρα νὰ χεθοῦν στὴς κόλασης τὸν πάτο.
Κ' εἶδα στοὺς κάμπους, στὰ δουνὰ στρατεύματα μερμηγκία,
Μερμηγκία ἔταν στὸ μέτρημα, μὰ στὴν καρδιὰ λιονταρία,
Ποῦ τῶρ ἀγριοκυτίζονται ἀντίκρου χωρισμένα,
Σὰν δύο μεγάλα σύγνεφα γεμάτ' ἀστροπελένια,
Καὶ λάμπαν ἀπὸ τᾶρματα, κ' ἀστράφταν ἀπ' τὰ μάτια,
Καὶ μετὰ τὰ μάτια τρώγονταν καὶ μετὰ τὰ μάτια σφάζαν.
Τ' ἀλόγατά τους δάγκιζαν μ' ἀφροῦς τὰ γαλιάρια,
Τινάζαν τὰ κεφάλια τους, τὴ γῆ στρατοκοπούσαν,